

آزمون حضوری
شماره شش

رشته ریاضی
پایه دهم

مرورنامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

این مرورنامه، ویژه مباحث جدید آزمون است. مرورنامه مباحثی که در آزمون‌های قبل به آن‌ها پرداخته شده، در پنل کاربری شما قابل دریافت است و در این فایل از تکرار آن پرهیز شده است.

نام درس	مباحث	از صفحه	تا صفحه	مؤلف	ویراستار
فیزیک	فصل‌های ۵ صفحه ۱۲۷ تا ۱۴۹	۲	۶	نوید شاهی - داوود پاشا	امین امینی

۱- مفاهیم اولیه ترمودینامیک -

- الف) گاز کامل: گازی بسیار رقیق که ذرات آن به هم نیرو وارد نمی کنند.
 ب) دستگاه: ماده مورد بررسی که عمدتاً شاره است.
 پ) محیط: هر آن چه که اطراف دستگاه است و با آن تبادل انرژی دارد.
 ت) کمیت ماکروسکوپی: کمیت هایی که وضعیت ماده را در مقیاس بزرگ نشان می دهند و به جزئیات تک تک مولکول ها وابسته نیست.

۲- معادله حالت -

معادله حالت	تعریف معادله حالت
$PV = nRT$	رابطه بین متغیرهای ترمودینامیکی

نکته

متغیرهای ترمودینامیکی: دما، فشار، حجم و مقدار ماده

۳. فرایند ترمودینامیکی ایستاور -

- الف) تعادل ترمودینامیکی: اگر متغیرهای ترمودینامیکی ثابت باشند، گاز در تعادل ترمودینامیکی قرار دارد.
 ب) فرایند ترمودینامیکی: اگر گاز از حالت اول (P_1, V_1, T_1, n_1) به حالت دوم (P_2, V_2, T_2, n_2) تغییر کند، فرایند ترمودینامیکی رخ داده است.
 پ) فرایند ترمودینامیکی ایستاور: اگر در حین فرایند، گاز بسیار به حالت تعادل نزدیک باشد به فرایند ایستاور می گوییم.

۴. چگالی گاز کامل -

$$\left. \begin{array}{l} \text{تعداد مول گاز (mol)} \\ \text{جرم مولکولی (kg / mol)} \quad m = n \times M \quad \leftarrow \text{جرم گاز (kg)} \\ \text{ثابت گازها (J / mol.K)} \\ \text{دما (K)} \quad V = \frac{nRT}{P} \quad \leftarrow \text{حجم گاز (m}^3\text{)} \\ \text{فشار گاز (Pa)} \end{array} \right\} \rho = \frac{m}{V} = \frac{n \times M}{\frac{nRT}{P}} = \frac{PM}{RT}$$

۵- تبادل انرژی -

- گاز (دستگاه) با محیط از دو طریق گرما و کار تبادل انرژی می کند.
 الف) گرما: به علت اختلاف دما بین دستگاه و محیط، بین این دو گرما مبادله می شود.
 $Q > 0 \Rightarrow$ دستگاه گرما بگیرد، $Q < 0 \Rightarrow$ دستگاه گرما از دست بدهد.

نکته

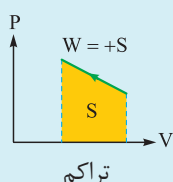
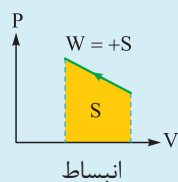
منبع گرما، جسمی است که اگر گرما بگیرد یا از دست دهد، دمای آن ثابت می ماند.

- ب) کار: با تغییر حجم سامانه در یک فرایند، محیط روی دستگاه (W) و یا دستگاه روی محیط (W') کار انجام می دهد.
 $W < 0 \Rightarrow$ فرایند انبساطی، $W' < 0$ و $W > 0 \Rightarrow$ فرایند تراکمی

$$W = -W'$$

نکته

مساحت زیر نمودار $P-V$ برابر اندازه کار انجام شده است.

۶- انرژی درونی (U)

مجموع انرژی جنبشی و پتانسیل ذرات سازنده یک جسم

نکته

در مورد گازهای کامل، انرژی درونی فقط تابعی از دمای مطلق است.

۷- قانون اول ترمودینامیک

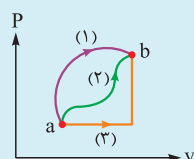
$$\Delta U = Q + W$$

این قانون همان پایستگی انرژی می باشد.

نکته

تغییر انرژی درونی مقدار معینی گاز کامل به مسیر وابسته نیست، فقط به تغییر دمای گاز بستگی دارد.

$$\Delta U_1 = \Delta U_2 = \Delta U_3$$

$$W_1 \neq W_2 \neq W_3$$

$$Q_1 \neq Q_2 \neq Q_3$$

۸- فرایندهای خاص ترمودینامیکی -

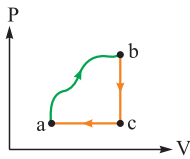
فرایند	معادله حالت	نمودارها	نکات
هم حجم	$\frac{P_1}{T_1} = \frac{P_2}{T_2}$		$W = 0, \Delta U = Q$ - دو حالت $\begin{cases} Q > 0 \Rightarrow \Delta U > 0 \Rightarrow \Delta T > 0 \Rightarrow \Delta P > 0 \\ Q < 0 \Rightarrow \Delta U < 0 \Rightarrow \Delta T < 0 \Rightarrow \Delta P < 0 \end{cases}$
هم فشار	$\frac{V_1}{T_1} = \frac{V_2}{T_2}$		$W = -P\Delta V, W = -nR\Delta T$ $Q \neq 0, W \neq 0$ $\begin{cases} \Delta V > 0 \Rightarrow \begin{cases} W < 0 \\ \Delta T > 0 \Rightarrow \Delta V > 0 \Rightarrow Q > 0 \end{cases} \text{ انبساط هم فشار} \\ \Delta V < 0 \Rightarrow \begin{cases} W > 0 \\ \Delta T < 0 \Rightarrow \Delta V < 0 \Rightarrow Q < 0 \end{cases} \text{ تراکم هم فشار} \end{cases}$ - همیشه: $Q > \Delta V > W$
هم دما	$P_1 V_1 = P_2 V_2$ فشار و حجم رابطه عکس دارند.		$\Delta U = 0 \Rightarrow Q = -W$ $\begin{cases} \Delta V > 0 \Rightarrow \begin{cases} W < 0 \\ \Delta T > 0 \Rightarrow Q > 0 \end{cases} \text{ انبساط هم دما} \\ \Delta V < 0 \Rightarrow \begin{cases} W > 0 \\ \Delta P > 0 \Rightarrow Q < 0 \end{cases} \text{ تراکم هم دما} \end{cases}$ $T: \uparrow \Rightarrow W \uparrow, Q \uparrow$
بی دررو	$\frac{P_1 V_1}{T_1} = \frac{P_2 V_2}{T_2}$ هر سه کمیت تغییر می کنند.		$Q = 0 \Rightarrow \Delta U = W$ - خیلی سریع یا عایق بندی $\begin{cases} \Delta V > 0 \Rightarrow W < 0 \\ \Delta U < 0, \Delta T < 0, \Delta P < 0 \end{cases}$ $\begin{cases} \Delta V < 0 \Rightarrow W > 0 \\ \Delta U > 0, \Delta P > 0 \end{cases}$

مروارثه آزمون آزمایشی خیلی سبز

۹- چرخه ترمودینامیکی -

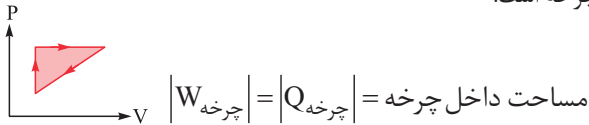
چرخه ترمودینامیکی: چند فرایند که پس از طی آن‌ها، دستگاه به حالت اولیه خود بازگردد.

الف) تغییر انرژی درونی در کل چرخه برابر صفر است: $\Delta U = 0$

نکات: ب) کار انجام شده و گرمای مبادله شده در کل چرخه قرینه یکدیگرند: $\Delta U = 0 \Rightarrow Q + W = 0 \Rightarrow Q = -W$

پ) مساحت داخل چرخه (P-V) برابر کار انجام شده در کل چرخه است.

نکته

جهت نمودار (P-V) یک چرخه ساعتگرد: $Q > 0$ و $W < 0$
پادساعتگرد: $Q < 0$ و $W > 0$

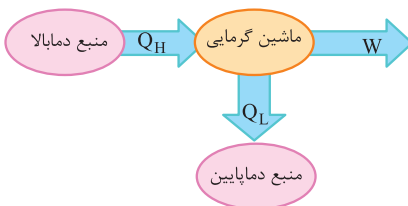
۱۰- ماشین گرمایی -

ماشین گرمایی: ماشینی که طی چند فرایند، گرما را به کار تبدیل می‌کنند.

Q_H : گرمای دریافتی از منبع دمابالا

Q_L : گرمای داده شده به منبع دماپایین (گرمای اتلافی)

W : کار انجام شده روی محیط

نکته

انواع ماشین گرمایی

ماشین درون سوز	ماشین برون سوز	
منبع دمابالا، درون خود ماشین قرار دارد.	منبع دمابالا، در بیرون از ماشین قرار دارد.	تعریف
ماشین بنزینی: ورود سوخت به سیلندر ← آتش گرفتن بر اثر جرقه ← تولید گرما این ماشین شامل شش فرایند از قرار زیر می‌باشد.	ماشین بخاروات: در این ماشین دستگاهی که چرخه را طی می‌کند، آب است.	نمونه
۱- افزایش حجم سیلندر از V به rV جرقه ۲- کاهش حجم هوا سیلندر از rV به V ۳- در حجم ثابت، فشار و دما بالا می‌رود. ۴- افزایش حجم سیلندر از V به rV (افزایش بی‌دررو) توجه: Γ نسبت تراکم یا انبساط است.	Q_H: از کوره گرفته می‌شود. Q_L: در چگالنده از دست می‌دهد. W: در سیلندر انجام می‌گیرد.	

۱۱- بازده ماشین گرمایی -

$$\eta = \frac{|W|}{Q_H}$$

بازده ماشین گرمایی

نکته

قانون اول ترمودینامیک در ماشین گرمایی

$$\Delta U = 0 = W_{\text{چرخه}} + Q_{\text{چرخه}} = 0 = W_{\text{چرخه}} + Q_H + Q_L$$

(علامت -)   (علامت +)   (علامت -)

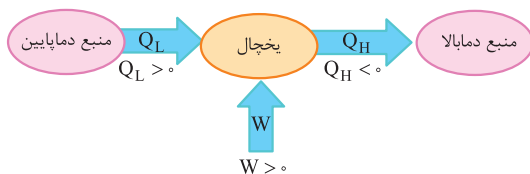
$$\Rightarrow Q_H = |W| + |Q_L| \Rightarrow \eta = 1 - \frac{|Q_L|}{Q_H}$$

$$P = \frac{|W|}{t}$$

توان ماشین گرمایی:

۱۲- یخچال -

یخچال: وسیله‌ای که با استفاده از کار گرما را از منبع پایین به منبع دمابالا انتقال می‌دهد.

نکته

قانون اول ترمودینامیک در یخچال:

$$\Delta U = 0 \Rightarrow Q + W = 0 \Rightarrow W + Q_L + Q_H = 0 \Rightarrow |Q_H| = W + |Q_L|$$

(علامت -)   (علامت +)   (علامت +)

۱۳- قانون دوم ترمودینامیک -

قانون دوم ترمودینامیک	
به بیان یخچالی	به بیان ماشین گرمایی
گرما به طور خود به خود از جسم با دمای پایین به جسم با دمای بالا منتقل نمی‌شود. $W \neq 0$	همواره بخشی از گرمای دریافتی از منبع دمابالا هدر رفته و تمام آن به کار تبدیل می‌شود. $ W < Q_H$ $\eta < 1$ $ Q_L \neq 0$